

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

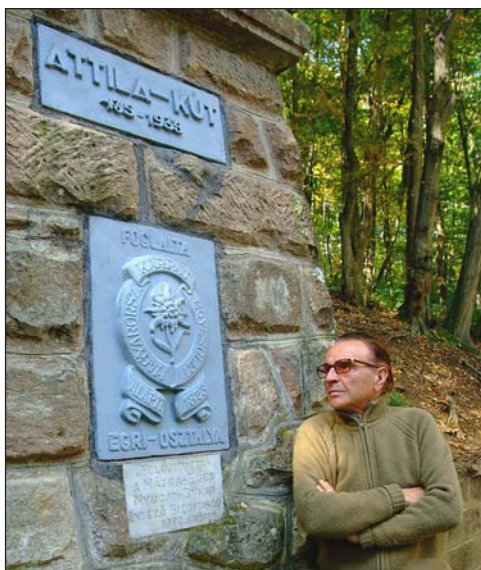
Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Quo Vadis MKE...!

Mályi József barátom keserűre sikeredett, a Kárpáti Lapok 2007/4. számában közzétett írása, vélhetően süket fülekre talál azok körében, akiknek szánta! De Mi ezt már megszoktuk...! Úgy gondolom az „illetékes elvtársak” elgondolkozhatnak azon, hogy egy év alatt Nagy Péter, Péntek Attila (lehet, hogy azóta, másként gondolkodik, de e-mailjeit máig őrzöm), Mályi József, s jó magam miatt „lázdunk, lázdunk” az MKE-ért. Hölgyeim és Uraim! *Nem ellene, érte!* (Orbán Imre írása 2. old.)

A Retyezátban

A „rabul ejtő” Retyezát mutatkozik be két élménybeszámolón keresztül. (4. és 9. oldalak)

Mi volt 435-ben?

A nyílt kérdésre nyílt levélben adjuk meg a választ. *A fotón Király Róbert Egerben élő és dolgozó szobrászművész, az általa megújított táblákkal.* (13. old.)

Képriportok

Kalandvagyóink az idei nyáron sem unatkoztak. Annak ellenére, hogy egyesületeink belöldön és külföldön egyaránt, számos programot sikerrel valósítottak meg, szinte alig kaptunk visszajelzést róluk. Fotósaink néhány emlékezetes felvételével visszaidézzük az átélt pillanatokat. (14. és 16. oldalak)

Quo Vadis MKE...!

Illene elgondolkozni azon, hogy újjá alakulásunk óta hányan voltak kénytelenek elhagyni az MKE-t, mert gondolataik, terveik nem fértek bele az aktuális vezetőség elképzelésébe. „Természetesen” távozásuk után rájuk lett fogva, hogy összeférhetetlenek, konfliktuskeresők, dilettánsok, stb.

Azt gondolom, Mályi Józsefből *éveken át élt az egyesület* (Kárpát-koszorú, magashegyi túravezető oktatás, MKE klub stb.), így érthetetlen számomra az Ő háttérbe szorítása, kisemmizése! Sajnálom, de az a meglátásom, hogy a Kárpát-koszorú Túrazogalmat szabotálja az aktuális vezetőség! Az egyesületet a „merjünk kicsik lenni” és a „patópál” szindróma lengi körül már évek óta.

Az is megérne egy misét, hogy hányan hagytak el minket a „programok nélküli években”, mert Ők nem ilyen lovat akartak, mert ők azt hitték, hogy az MKE nem egy gittegylet, de keserűen csalódtak, mert bizony az!

Méltatlanok az egyesület múltjához az elmúlt időszak történései. A decemberi Közgyűlésen azt mondtam, hogy olyan személy vállaljon vezető funkciót az egyesületben, aki méltónak tartja magát arra, hogy áldozatvállalásával, munkájával előre tudja vinni az MKE-t. Ne azt nézzük, az egyesület mit tehet értünk, hanem arra törekedjünk, hogy MI mit tehetünk az MKE-ért.

Jelenleg úgy néz ki, hogy azok a túság vannak preferálva, melyekhez állami támogatás van hozzárendelve, a többi, a Kárpát-medencén kívüli, vagy az MKE címszó alatt futó túságakra az anyagi motíváltság okán az egyesületből nincs jelentkező. Természetesen nem a megszerezhető támogatások ellen beszélek, mert „illetlenség lenne” kihagyni a lehetőséget, de azon túl is van „élet”.

Így bukott meg a Durmitor-Maglics, két Velebit és a Grósz Alfréd túra is.

Decemberben az új elnökség választásával megpróbáltuk „kiterelni” az MKE-t, az állóvízből, de Nagy Péter munkáját nem segítette, hanem szabotálta a vezetőség, így nem csoda, hogy lemondott. Jellemző az MKE vezetőségének problémamegoldó képességére, hogy azt az alelnököt (Stauróczy Tamás) „kínálták meg” az ügyvezető elnöki poszttal, aki már hónapokkal a júniusi közgyűlés előtt semminemű munkát nem végzett az egyesület érdekében. Az is jellemző, hogy a leváltott titkárból (Lehotzky Gyula) elnökségi tagot kívántak „csinálni”. Nem a jól végzett munkája miatt lett leváltva Gyula...!

Az is jellemző, hogy a felmerült problémákra, kérdésekre nem kapunk választ. Egy szűk kör dönt minden kérdésben (ha csak az elnökség tartozna ebbe a szűk körbe, tárgyalan lenne a problémám), az ellenvéleményt nem tolerálják. Az elmúlt két Közgyűlésen az általam felvetettekre választ nem kaptam, de hogyan is kaphattam volna, mikor a decemberi Közgyűlés jegyzőkönyve még júniusban sem lett hitelesítve, illetve az egyéb hiányosságokról nem is beszélve...!

Kíváncsian várom, hogy az egyesület alapszabálya ki lett-e kérve a cégbírószágtól (vagy ügyészségtől).

A vezetőség munkatervét nem ismerjük, pedig időszerű lenne feladat – határidő – felelős kérdésekre lebontani a munkát, mert így legalább nem az egymásra mutogatás folyna, mint a júniusi Közgyűlésen.

Célszerű lenne végre eldönteni, hogy Bánhidi Attila tagja-e a vezetőségnek, vagy sem! Amennyiben az egyesület érdekében munkát kíván végezni, be kell vonni a vezetésbe. Az, hogy Ő mindenfajta felelősség nélkül „segíti” a vezetést, nevenséges.

A jelölőbizottság gondolom már megtalálta az új ügyvezető elnököt, de szívesen vennénk, ha a „mezei tagsággal” is megosztanák a jelölt személyét, nevét. Azok a vezetőségi tagok, akik fél éves próbaidőre vállalták a munkát, gondolkodjanak el a hogyan továbbról.

Hitelességünk, múltunk, s legfőképp jövőnk érdekében az elkövetkező decemberi közgyűlésen egy mobilabb, tettere készebb vezetést kell felállítanunk. Új vezetés kell, de nem biztos, hogy új emberekkel. Az *elnöki poszt*, mint eddig is, legyen reprezentatív, az azt betöltő személy legyen közismert személyiség, jelenítse meg az MKE-t, kapcsolatai révén segítse az egyesületet, tartsa kezében a külkapcsolatokat (EKE, ÖAV, Felvidékiek, Kárpátalja, stb.).

Az MKE napi ügyeinek irányítását az *ügyvezetőelnöknek* kell ellátnia, kivel szemben elengethetetlen a közigazgatásban, jogban való jártasság. Az Ő feladatkörébe tartozzon a Közgyűlések, elnökségi ülések előkészítése, az MKE gazdasági ügyeinek rendezése, a hatáskörébe tartozó levelezés, szponzorok, támogatók hozása az MKE-hez, pályázatok megírása, kapcsolattartás a Felügyelő Bizottsággal és a Fegyelmi Bizottsággal, stb.

Legyen egy *sportügyi alelnök*, kinek feladata legyen a hazai turista szervezetekkel való kapcsolattartás, a túranaptár összeállítása, az MKE által szervezett teljesítménytúrák felügyelete, az MKE által szervezett túramozgalmak lebonyolítása.

A *titkár* fogja össze az egyesület adminisztrációs feladatait, kezelje a dokumentációját, stb.

A vezetőség tagjai legyenek a *társ szervezetek elnökei*, a *Kárpáti Lapok főszerkesztője*, a *Honlap szerkesztője* és az egyesület társ szervezetek alá nem tartozó *tagok közül egy fő*.

Remélhetőleg, olyan személyek vállalnak majd munkát az egyesület vezetésében, akik *nem a szájukkal dolgoznak*...A dumából elég!!!

Úgy gondolom, van teendőnk a decemberi Közgyűlésig, már csak a Batthyányi Emlékév kapcsán is (remélem, nem felejtettétek el).

Orbán Imre, MKE

Történelmi Magyarország várai 2.

Detrekő (Plavecky hrad)

A Kis-Kárpátok nyugati oldalán található Detrekőváralja (Plavecké Podhradie) községből, alig egy óra alatt, szép erdei úton érünk Detrekő várának romjaihoz.

A vár a Felvidék nyugati részét védelmező erődláncolat tagja volt, a XIII. századtól. Királyi birtokban állt, de Zsigmond királyunk 1396-ban sok Vág menti várral egyetemben odaajándékozta Stibor vajdának. Úgy hírlik az ajándékozás szó némi túlzás, tudniillik Zsigmond állandóan pénzhányban szenvedett, s valószínűleg a vajda mélyen a zsebébe nyúlt mikor megszerezte Detrekőt.

Tulajdonosait sűrűn cserélte, urai voltak a Szentgyörgyi grófok, Serédy Gáspár, Salm grófok, Fuggerek, legvégül pediglen a Balassák.

Balassa Menyhért legfőbb szórakozására szolgált, hogy a várból rabolta, sarcolta az utazókat és a környékbeli falvak lakóit, innen a vár csúfneve is, „Gyötrőkő”...

Balassa István azonban elődjétől eltérően védelmet nyújtott a protestáns Bornemissza Péternek, ki e vár falai között nyomtatta ki több művét.

A vár országos botrány helyszínévé is vált, mikor is a vár ura Bakics Péter ide szöktette férjzett szerelmét, Forgách Zsuzsannát Holics várából.

A Bakicsok kihalásával a vár a Pállfy család tulajdonába került, de ők nem törődve a várral, az lassan az enyészetté lett. A vár azóta meredező romként őrzi a Holics felé vezető utat.

A Detrekőváralján található Pállfy kastéllyal együtt remek túra célpont kisgyermekes családoknak.

Orbán Imre, MKE

Detrekő várának magasan álló falai

Négy évszak túra a Retyezátban

Találó cím, talányos időjárás. Az idei nyár érdekesen alakult. Túránkön volt 40 fok meleg, szélvihar, jégeső, hófergeteg... Nekünk sikerült megtapasztalnunk mindegyiket a Retyezátban.

Július elején azon vettük észre magunkat, hogy Péter autójával ismét a magyar-román határon vizitálunk, s várakozás nélkül léptünk Erdély földjére. A kamionstop feloldását követően Arad felé araszolva, majd Déva felé dőcögve elértük „magos” Déva várát, s autónkat hátrahagyva szerpentinezünk a történelmi emlékhöz.

Déva vára

Déva várának első okleveles említése 1264-ben történt, mikor is Csák Máté fia, Péter legyőzte a kunokat a vár alatt. 1267-ben „castrum Dewa” alakban említették az írásos emlékek, amikor IV. Béla itt ütközött meg párttűtő fiával, a későbbi V. Istvánnal.

Déva a kezdetektől királyi vár, majd az erdélyi vajda uralma alá tartozott. Itt tartotta fogságban Kán László erdélyi vajda 1307-ben Ottó magyar királyt, de itt raboskodott Dobó István az „egri hős” is. A nevezetes rabok sorát Dávid Ferenc, Erdély első unitárius püspöke bővítette, aki itt is halt meg 1579-ben.

Zsigmond, majd Hunyadi János lett a vár ura, őt Szilágyi Mihály követte 1458-tól. Azután a Zápolyák, Báthoryak, Bocskai István és Bethlen Gábor neve jelentette a vár kiemelt fontosságát. Bethlen Gábor a városban felépítette a csodálatos reneszánsz palotáját, a „Magna Curiát”, melyet mi sajnos nem találtunk meg. Ezután a „Murányi Vénusz” néven elhíresült Széchy Mária volt az úr a várban, aki itt élt éppen aktuális férjével, Rozsályi Kun István köznemessel. Széchy Mária révén a vár a Rákócziak birtokába jutott. A vár a Rákóczi szabadságharc idején is kitarzott a fejedelem oldalán, de 1706-ban kiéheztetés folytán megadta magát a „swarczelb-nek”.

Ezt követően a vár pusztulásnak indult, s csak I. Ferenc császár 1817-es látogatása után vállalkoztak tatarozására. Állítólag kivívta a fantáziátlan, merev, rideg és impotens császár csodálatát.

A vár adott menedéket Hunyad vármegye nemeseinek és családtagjainak, a Hora és Closka oláh rablóbandák elől, kik végig fosztogatták, gyilkolták a vidéket. Az 1848/49-es szabadságharc idején az osztrákok megadták magukat, s Beke ezredes a Világosi fegyverletételig tartja a várat. A romjaiban is csodálatos várból remek panoráma nyílik a városra és az azt körül ölelő hegyekre.

Várból-várba, Vajdahunyad várba érkeztünk. Az aktuális bejutást elmulasztottuk, mert az erődtémény román idő szerint csak 15 óráig van nyitva, így nekünk csak a külső gyönyörködés és szörnnyüködés maradt.

Vajdahunyad vára

A Zalasd vize melletti dombon épült az Árpád-korban Hunyad királyi vára. Egyike volt a hét (Algyógy, Arany, Déva, Marosilye, Marossolymos, Szászváros) Hunyad megyei várak, legpompásabbjaként. Egyetlen napjainkra megmaradt gótikus várunk, a legszebb, a legismeretebb. Csoda, hogy túl élte I. Lipót és II. József magyargyűlölő tanácsadóinak lerombolását célzó akaratát, de ami megmaradt belőle, azon eredményesen munkálkodik az idő vasfoga és az oláh. A vár legendákban bővelkedik, úgy mint Zsigmond király és a szép Morzsinai Erzsébet rövid románca. E rövid románcból született egy ifjú, bizonyos János.

Jánost a király parancsára udvari vitéze, Vajk nevelte, kinek el kellett vennie feleségül Morzsinai Erzsébetet. Hozományul a király 1410-ben Vajknak adományozta Hunyad várát a körülötte lévő birtokokkal. Vajk, majd pedig „fia” is a Hunyadi előnevet viselte. A család címerét a vár körül százával fészkelő hollók után nyerte, egy hollómadár, amely a csőrében aranygyűrűt, vagyis képletesen Hunyad várát tartja. Mikor is Hunyadi János Erdélyi vajda lett, Hunyad várában rendezte be székhelyét.

Hunyadi Mátyás 1482-ben kelt oklevelében „atyai és örökletes várának” nevezi Hunyad várát. Halála után fia, Corvin János tulajdona lett, majd Brandenburgi Györggyé.

Méltóbb utódok következtek a sorban, Török Bálint, Bethlen Gábor, majd unokaöccse Bethlen István, aki itt élt Széchy Máriával (két vár két férj... tudott a nő élni...).

Utánuk birtokolta Zólyomi Dávid, Thököly Imre majd II. Apaffy Mihály. Az Ő és neje, árva Bethlen Kata elhunytá után a kincstárra szállt 1752-ben. A Hunyadiak ősi fészkebe is „bepofátlankodott” a „swarczgelb”, s a belső részeket átalakították. Falaztak, meszeltek, ablakot vágtak, s a romantikus várból egy osztrák hivatalt alakítottak ki.

1849-ben Bem erdélyi hadjárata során itt járt Petőfi is.

A Trianoni gyalázat után a románok kezére jut, s a szocializmus „áldásos” tevékenysége folytán vasművet telepítenek a vár tövébe, amely éjjel-nappal okádta a port a várra. A vasmű „bedöglött”, most már csak látványában csúfítja a Hunyadiak várát.

Vajdahunyadot magunk mögött hagyva, a Retyezát felé haladunk, de mielőtt a hegység bel-seje felé vennénk az irányt, ellátogattunk Kolcvár romjaihoz. Malomvíz község feletti sziklape-remre építették a várat feltehetően 1493-1501 között a Kendeffyek. A községet már 1359-ben említi I. Lajos oklevele, „possesio Malomwyz in districtu de Haczak” alakban. A várat a török elfoglalta, mint ahogy arról Evlija Cselebi is megemlékezik. A vár és uradalma a későbbiekben is a Kendeffy család birtokában volt, s itt is laktak a XVII. század végéig. Az erősségben még 1671-ben a katonaság tartózkodott.

Malomvíz faluban található egy XIII. századi, román stílusú, egyhajós kápolna romjai.

Kolcvár

A vár megtekintése után eleinte aszfaltos, majd makadám, majd ismét aszfaltos úton haladtunk a Malomvíz-patak völgyében Ráusor (1185 m) településig.

A kis település inkább téli sí központ, de a nyári turistának is jut itt hely... Nekünk például egy munkás szállás barakkjában (10 euró/3 fő). Nem sokat aludtunk, de azt gyorsan. A szoba falán volt minden! Kereszt és Iliescu kép...

Hátizsákjaink összepakolva, az autót a sorsra bízva indultunk a hegynek. Meleg az idő, de mindha egy csöppet dunsztos lenne...

A Kondor menedék (1770 m) felé vettük az irányt, s először fenyvesben haladva el is értük. A menedék mára már csak egy kőhalom, égett, üszkös csonkokkal...

Állandóan emelkedve, a patak medret kerülgetve a törpe fenyvesből kiérve elénk tárult a Retyezát-csúcs nyugati oldala. A Stevia tengerszemet (2060 m) elhagyva beborult az ég és akora jégesőt kaptunk a kopasz hegyoldalban, hogy majd betörte a fejünket. A jó fél órás kényszer pihenőt követően töretlen lendülettel, de kissé elázva folytattuk utunkat a csúcsra.

A Lolaia nyeregben (2215 m) újra rázendített az eső, így újabb kis pihenő. A Lolaia gerincen haladva végig esőtől áztatva értem a Retyezát-csúcsra (2482 m).

Péter és Gábor megvárta az eső elvonultát, s azután érkeztek fel. A csúcson páratlan panoráma és a felhők játéka fogadott, volt időm fotózni, a villámlást figyelni...

Mire szép idő lett, társaim is megérkeztek. Túránk legszebb szakasza következett. Leereszkedtünk a Retyezát-nyeregbe (2251 m), majd a gerincen haladva a Bukura I-es csúcs (2433 m) következett. Nagyon szép kilátásban volt részünk, főleg a Gemele Tudományos Rezervátum irányába, de a javuló időnek köszönhetően szinte az összes csúcsot láttuk, ami számít a Retyezátban. Elértük a Bukura-kapuja nyeret (2280 m) ahol pihenőt tartottunk és bevártuk Pétert, aki a fotózgatás közben lemaradt.

Én megmosakodtam a Táu Portii tóban, majd meg is vacsoráztunk. Már esteledett mikor a Bukura-tóhoz (2041 m) értünk és sátrat vertünk. Kőfalakkal körbevett sátorhelyek foglaltak voltak, így egy füves placcot néztem ki magunknak. Az éjszaka csöndjét csak a tomboló szél és a mellettünk sátorozó csehek veszett ordítóása törte meg, na

Háttérben a Retyezát-csúcs nyugati oldala

meg a hajnali zápor. Emiatt elég későn keltünk, volt már vagy nyolc óra.

A „kövér túratársnő” egy általam megálmodott idea! Nem szeret gyalogolni, de szereti a hegyeket, éppen ezért, amíg mi túrázunk, őrzi a sátorukat és megfőzi a vacsorát, közben pedig gyönyörködik a tájban, mert Ő ennyivel is beéri. A „kövér túratársnő” a csillagtúrák elengedhetetlen kelléke, ajánlom mindenkinek, próbálja ki. Gábor, a háborgó gyomra okán tartott kényszerpihenőt, emiatt vállalta a kövér

Szűcs Gábor és Orbán Imre a Retyezát csúcson

túratársnő szerepét. Péterrel elindultunk, s feltöltöttük kulacsainkat a lószaros forrásból, majd Pelága-csúcs irányába vettük az irányt. Eleinte kőfolyáson serpentinezve, majd a Peleága egyik mellékgerincére érve gyalogoltunk, s kb. két óra kapaszkodás után el is értük a 2509 méter magas csúcsot. A csúcson szokásos teendők elvégzése után a „H” betű közepén haladtunk a Kusztura-Bukura csúcsra (2370 m), de előtte még megfotóztuk a Peleága agyarait.

A gerinc virágok fotózása következett, majd a Bukura-nyeregbe (2206 m) értünk. Innen a tóhoz vettük az irányt, s amolyan cammogós stílusban 16 órára már a sátorban voltunk.

Egy jót mosakodtam a Bukura-tóban a csehek megrökönyödésének közepette, de hát az embert az különbözteti meg az állatvilágtól, hogy néha igen büdös...

Mindenféle E-vel megtöltött levesporok (utólagosan guar gumik!?) elfogyasztása után már a holnapot terveztük. A szelet már megszoktuk, de nem északi irányból. Ami hatalmas esővel kísérve majdnem ránk döntötte a sátrat. Nem örültünk az újbóli égi áldásnak, de Nap szikkasztotta kishazánkra gondolva elviseltük volna - otthon. Itt, 2041 méter magasan, a Bukura-tó partján, rettenetes és félelmetes volt. Amikor havazásra váltott az időjárás, úgy határoztunk,

Glaciális tavak. A hatalmas Bukura-tónak csak kis részlete látszik

felszedjük a sátrainkat. A hóviharban a Bukura-nyeregbe vettük az irányt, majd a Pietrele-völgyben haladva elértük az Encián menedékházat (1670 m), ahol a gondnok magyar szóval és teával fogadott minket.

Rövidet pihentünk, majd folytattuk az utat a Pietrele menedékház felé. Ilyen köves utat még életemben nem jártam. Mire megenyhült az idő, már a leégett Pietrele-menedékház üszkös romjain cuccoltunk. Várt még ránk egy kb. 400 méteres kapasz-

Kilátás a Peleága-csúcsról a Bukura-tó irányába

bolt a vihar a hegyen, ami minket az Erdélyi-Vaskapu-hágónál ért utól. Hunyadi János emlékművéből már csak a beton árválkodik (ott is gyűjtik a fémeket?), a buzogányának nyoma tünt.

Karánsebes, Lugos, Temesvár útvonalon jutottunk a magyar-román határhoz, amit ott tapasztaltunk már egy másik történet részét képezné, a bíróságon. Például vesztegetés, korrupció, hivatali hatalommal való visszaélés... De mi nem csodálkoztunk rajta, mert haza érkezünk. Megérkeztünk a Balkánra!

kodó a Lolája gerincre. Az Esztena-patakot követve, valódi őserdőben gyalogoltunk, majd elértük a már említett gerincet. Ottan pedig láttuk, hogy a síkvidéken gyönyörűen süt a nap.

A törpefenyves labirintusból kikeveredve, a Ráusori sípályát magunk mögött hagyva érkezünk meg az autókhoz. Megpróbáltuk magunkat emberi állagúra alakítani és lejtöttünk a hegyről. A hegy lábától visszatekintve egy pillanatra még a szebbik arcát mutatta a Retyezát, majd ismét tom-

Orbán Imre, MKE

A Kárpáti Lapok **ZETA**
felújított lézercassettával készültek

PRINT SISTERS KFT.
Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

ZETA

Felújított lézercassetták
Brother, Canon, Epson, HP, Xerox
és egyéb típusú lézernyomtatókhoz

„Zöld utat a minőségnek fél áron”
Hogy Önnek ne okozzon gondot a nyomtató!

Alfa

Töltött tintapatronok
HP, Canon, Lexmark
típusú tintasugaras
nyomtatókhoz

MICROJET

Kompatibilis patronok
Brother, Canon, Epson, Xerox
típusú tintasugaras nyomtatókhoz

Szolgáltatásaink:

Üres festékcassetták, patronok felvásárlása
Eredeti termékek forgalmazása
Ingyenes házhozszállítás
10.000 Ft feletti megrendelés esetén
Egyedi árak

Elérhetőségeink:

Print Sisters Kft.
Cím: 1101 Budapest, Korponai u. 1/a.
Tel.: 1/434-0000, 433-5010, 433-5011
Fax: 1/434-0001
E-mail: info@printsisters.hu

Látogassa meg webáruházunkat!
www.printsisters.hu/webaruhaz

Termékeink az
MSZ EN ISO 9001:2001 és az MSZ EN ISO 14001:2005
szabvány alkalmazásával készülnek.

A „rabul ejtő” Retyezát

A Retyezát hegységről olvasható a Székelyföld Infóban: „Minden, magára valamit is adó magyar turista legalább egyszer felkeresi, hogy megcsodálhassa fenséges tájait, de ha egyszer meglátogatta, akkor örökre rabja marad.” Az idézett sorok szerint, én már rendes magyar turistának mondbatom magam. Hiszen Orbán Imre szervezte és vezette „Négy évszak” túrát követően, szeptemberben ismételten a Retyezátban élveztem az időjárás szeszélyeit.

Júliusban, a Retyezát hegység pánikszzerű elhagyását követően hazaérkezve elhatároztam, hamarosan visszanézek oda. Erre szeptemberben került sor, amikor a túrát Nagy János barátom számára szerveztem, aki Maderspach Viktor: *Az oláhok nyomában a Fekete-tengerig* című könyvének olvastán kíváncsított a Déli-Kárpátok legismertebb hegységére. A felkészülésben Orbán Imre útmutatói és az időközben megérkezett Erdélyi Gyopár 2007/4. száma segített. Ugyanis ebben megjelent Dezső László nagyszerű cikke: A Retyezát bűvöletében címmel. Melegen ajánlom mindenkinek, olvassa el!

Technikai segítségként egy GPS vevővel felturbózott mobiltelefont kívántam használni. Egy ilyen kütyü annyit ér, amennyire jó a benne lévő térkép, ezért beszkeneltem a Retyezát térké-

Esztenácska-tó

pem minket érdeklő részét. Kalibráltam, rátöltöttem az elmúlt utam alkalmával felvett koordinátákat és örömmel nyugtáztam, eltévedni már nem fogunk. Csak a hegyen jöttem rá, hogy a számítógépben maradt az egész adathalmaz, mert elfelejtettem azokat a telefonba áttölteni. Szerencsémre a feledékenységem a papírtérképre nem terjedt ki.

Gépkocsival szeptember 8-án, szombaton reggel Egerből indultunk a nagy kalandra. A Retyezátot Eger – Tiszafüred – Berettyóújfalu –

Ártánd – Nagyvárad – E79 útvonal – Déva – Hátszeg – Kőaljaohába – Nuksora útvonalon közelítettük meg. Majd a hepe-hupás kőúton Karnik, 1005 m magasan fekvő menedékházig tudtunk autózni, ahol leparkoltunk. Annak ellenére, hogy az utunk során nem állt meg az ablaktörő, málháinkkal megrakottan jókedvűen gyalogoltunk a kitűzött célunk, az 1670 m-en lévő Encián menedékház felé. Csak akkor lettünk szomorúak, amikor a hegyről lefelé igyekvő magyar turisták beszámolóit meghallottuk. Elmondásuk szerint jobban járunk, ha a Pietrele menedékházig megyünk, ugyanis a további út nagyon sok helyen víz alatt van.

A folyamatosan szakadó esőben kb. négy km emelkedő megtétele után, hallgattunk az okos szóra és az 1480 m magasan fekvő Pietrele-ben felkerestük a recepciót. A területet felügyelő, vicsorgó Ursus kutyával jobban szót értettem, mint a gazdájával. Szerencsénkre találkoztunk egy fiatal román párral, akiknek angol-román tolmácsolásával fűthető szobához jutottunk. Ennek öröme megosztottunk azon és közösen vásároltuk a tüzelőt. Kellott is fűteni a hideg, 10 ágyas, szerényen berendezett lakóhelyet rendesen. Hiszen átázott ruháink miatt nagyon barátságatlan és reszketős volt a helyiség. Újdonsült ismerőseinkkel pedig, a jó magyar házipálinkát kortyolgatva a belsónket melegítettük.

Gombaparádé. A pirosak szépek, de halálosak!

megfelelően a kék-háromszög jelzést követve, az Esztenácska-völgyben maradva felmentünk az 1990 m-en fekvő Esztenácska-tóig. Legfőbb látványosságokat a különböző gombák, valamint a bővizű patakok, különféle zöld színben pompázó mohák látványa jelentette számomra. Nem így a társamnak. Ő ugyanis minden nyomot észrevett, megfigyelt, hosszasan tanulmányozott. El is neveztem magamban Nyomkereső Jánosnak. A visszaút végén, barátom német katonai bakancsának talpa megelégette a sok vizet és beadta a válópert. Szálláshelyünkre visszatérve sokáig a befűtéssel bíbelődtünk. A vásárolt nedves és vastag fa nem akart lángra kapni. A magunkkal hozott gyertya segítségével előbb élvezhettük a hatalmas füstöt, később a meleget. Ez utóbbi nagyon kellett vizes ruháink megszáritásához.

Hétfőn csodálatosan szép reggelre ébredtünk. A hajnali napsugarak megcsillantak a vizes növényzeten és ezernyi fénypont formájában verődtek vissza. Menni kell! Igen, de előbb János

valamilyen szalaggal felkötötte válófélben lévő bakancsának talpát és elindultunk.

Célunk a Bukura-tó volt. A kék-sávjelzést követve a Pietrele-völgyben haladtunk az Encián menedékház irányába. A takaros lakot meglátva kicsit sajnáltam, amiért nem jöttünk fel eddig. Be kellett látnom, hogy alulfelül vízben, erősen felmálházva, a sötétedésben értelmetlen erőfeszítés lett volna az a plusz másfél kilométer.

A Pietrele-völgyben – sok patakon átgázolva egyre fel-

Pietrele-tó

jebb haladva elértük az 1990 m magasan lévő Pietrele-tavat. Innen erős kapaszkodóval, a sziklarengetegen át felértünk a Bukura-nyeregbe (2206 m). Mivel ekkorra János bakancsának egyik talpa mellett már a másik is megerősítésre szorult, – a visszaútra gondolva, nem másztunk le a Bukura-tóhoz. Innen a nyeregből, a váltakozó fényviszonyok közepette madártávlatból hosszasan csodáltuk a hatalmas vízfelületet ill. a havas hegyvonulatokat.

Encián menedékház

A bakancs javítását követően visszafordultunk a Pietrele-völgybe. Az Encián menedékházhoz visszaérve elbeszélgettünk a ház soros gondnokával, akiben megismertünk egy nagyszerű petrozsényi magyar embert. Csak magamnak mondtam, legközelebb mindenképpen itt fogok szállást foglalni.

Pietrele házhoz megérkezve – a várható kedvezőtlen időjárási kilátások és a bakancsgondok miatt – azonnali hazautazás mellett döntöttünk. A szállásdíjak kifizetése után elbúcsúztunk szobatársainktól, majd elindultunk a Karnikban parkoló autónkhoz. Este nyolc körül lehetett, amikor visszaindultunk Magyarországra. Utunk Dévág azonos volt az ide úttal, de akkor Arad – Nagylak felé vettük az irányt. Pontban éjfélkor léptük át az országhatárt, majd a forgalommentes éjjeli órákban, Makó – Hódmezővásárhely – Szentés – Szolnok – Jászapáti – Heves – Füzesabony útvonalon kb. hajnali fél négyre Egerbe értünk.

A rövidre sikeredett kiruccanást értékelve, ismételten a beteljesülés hiányát érzem. Maderspach Viktor útjainak hangulatából talán kaptunk valamicskét, de a Retyezát megint csak annyira tárulkozott fel előttem, hogy a kíváncsiságom tüze égve maradjon és visszamenjek oda, amint tehetem. Lehet, engem is rabul ejtett?

Nagy Péter, KEE

Maderspach Viktor

(1875. Petrozsény – 1941. október 4. Budapest)

Mérnök, sportoló, vadászati szakíró. A bécsi Műegyetem elvégzése után a család Hunyad vármegyei birtokait irányította. Számos utazást tett Európán kívül. Az I. világháborúban a fronton harcolt, az erdélyi román betörés idején gerillacsapatot vezetett a Retyezátban (ebből született egyik könyve, Az oláhok nyomában a Fekete-tengerig, Julier Ferenc előszavával). Az államfordulat után Romániában maradt, majd, mivel részt vett egy magyar tiszti összeesküvésben, 1921-ben menekülnie kellett (könyve: Menekülésem Erdélyből). Részt vett a Nyugat-Magyarországiért folytatott harcokban (közölve a Magyarság című napilapban, majd erősen megbűzva a Soproni Szemlében, a hatvanas-betvenes években), majd mérnökként dolgozott, ill. írásaiból élt, Székesfehérvár mellett és Mátyásföldön. 1940-ben részt vett az erdélyi bevonulásban. Teberautója felborult és az itt szerzett sérülésbe halt bele. Posztbumusz kötete: Medve! (1943).

Művei:

Az oláhok nyomában a Fekete-tengerig, Julier Ferenc előszavával,

Menekülésem Erdélyből,

Véres lábnyomok a Kárpátok gerincén,

Medve!

(Forrás: <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/mbk/csarnok/m/maderspa.htm>)

Eger Csillagai

A korábbi évek gyakorlatához hasonlóan, a Kárpát Egyesület Eger az idén is megrendezte szokásos őszi teljesítménytúráját. Csodálatosan szép időben zajlott a rendezvény, „sem nem hideg, sem nem meleg, versenyzésre pont jó – jegyezte meg az egyik résztvevő.

Két kategóriában lehetett rajthoz állni. A 25 km-es távon 106-an indultak és mindannyian teljesítették. A leggyorsabb idő 3 óra 22 perc volt, 8,6 km/h átlagsebességgel végignyargalta Domboróczi Zsolt és alig 5 perccel utána Bánai Tamás ért célba. Ezen távon a leglassabb túrázó ideje 7 óra 48 perc volt, 3,7 km/h-val, normál tempóban gyalogolt.

Az 50 km-es rajtlista alapján 74-en indultak és kengyelfutói tempóban Kovács László 4 óra 40 perc alatt, 13,7 km/h-val - a pontőrök elhelyezkedési sebességénél gyorsabban, vágta az utolsó kilométereket a célállomásra. A leglassabb – ha egyáltalán szabad illet írnom, a „söpörgetők” Ruzsányi Zsolt, Urbán Dániel és Urbán Dávid voltak, akiknek kellett néhány sötétben eltévedt túrázónak irányt mutatniuk. Idejük az 50 km-es távon így is 1,2 km/h-val gyorsabb volt, mint a 25 km-en az utolsónak. A teljesítménytúrázói virtus is megmutatkozott bennük, hiszen este kilenckor a 7-es, utolsó ellenőrzőpontra a részükre felajánlott fuvar nem kérték, gyalog teljesítették a maradék 6,5 km-t. Célba érkezésük 22 óra 5 perccor történt.

A rendezvényt értékelve kijelenthetjük, hogy az - néhány morgástól eltekintve, jól sikerült. Reméljük jövőre is lesz Eger Csillaga teljesítménytúra és legalább olyan kiváló versenytársakkal, mint akikkel az idén találkoztunk. Hajrá Eger Csillagai!

Nagy Péter, KEE

Bell Sándor a Varróház ellenőrző ponton

Az 50 km-es távon az utolsó, a 7. ellenőrző ponthoz közeledve

Mi volt 435-ben?

Kedves Géza!

Mint történész tudóst kérdezlek a tárgybani időpontról. A kérdés onnan ered, hogy a 1935-ben a Magyarországi Kárpát Egyesület Egri osztálya, Noszvaj és Várkút között (Bükk hegység) forrást foglalt, neve Attila-kút. Amint a csatolt fotómellékleten lehet látni, a sérült felirat 435-1935 időpontokat jelöli. (Egyes olvasat szerint 436 is lehet, szerintem azonban az nem "rímel").

Amint a KL2004/4 számában már írtam, a sérült táblákat meg kívánjuk újítani, erre pedig most van lehetőségünk. Felkértem Király Róbert egri szobrászművészt a feladatra, aki örömmel vállalja számunkra e nemes kivitelezést.

Ellenben felmerült bennem a kérdés, nem-e elírás a 435? Akkoriban a hunok laktak a Kárpát medencében és a forrás névadója lehet-e Attila, a legnagyobb tartott hun király, az Isten ostora, aki 406-453 között élt és 434-től uralkodott. Nem találtam összefüggést arra vonatkozóan, mi lehetett az indítéka elődeinknek 1935-ben, hogy Attilát választották a forrás elnevezése számára. Hacsak nem, a hangzatos kerek évforduló, hiszen $1935-435=1500$.

Esetleg, a Trianoni békediktátum következtében elveszejtett területek utáni vágyakozás, a kora Európájának legnagyobb és legerősebb hun birodalmi vezérének szimbolikus felemlégetésével. Véletlen egybeesés okán mindkettő?

Csak további játék a gondolattal, mi van akkor, ha az első dátum 1435 és lemaradt az egyes. Akkor már a viszálykodó magyarok laktak itt, de akkor sem leltem rá, mitől Attila és mitől nevezetes az évszám és miért lett az 1935-höz párosítva. Hacsak nem egyszerűen játék az évszámokkal, hiszen kerek évfordulónak tűnik ez is, $1935-435=500$.

Ennek tisztázására kérek, annak érdekében, egyrészt megértsük múltunk ezen jelzését, másrészt, hogy helyes évszám legyen kőbevésva az utókor számára.

Köszönettel,
Nagy Péter

Kedves Péter!

Az 1930-as évekre nagyon is jellemző volt a múltban keresni vigaszt Trianonra, a kisantant ellenséges szorítására és minden más bajra, és a hun-magyar rokonságnak is sok híve volt. A kutat biztosan a hun vezérről nevezték el, az ő uralkodása kezdetéhez, talán vélt ottjártához

kötötték a dátumot, s így jött ki a kerek 1500 éves évforduló. 1435-ben nem történt jelentős esemény, pláne nem Attilához köthető.

Szívélyes köszöntéssel:
Géza

A bal oldali fotón a megrongált eredeti címerünk, a jobb oldalán pedig az újra öntött látható

Másfél nap a Dolomitokban

Interneten közzétett magashegyi túrát vezetett Orbán Imre, amelyre ketten Pécsről, ketten Egerből csatlakoztunk hozzá. Az öt napra tervezett hegyjárásból másfél nap sikerült, a többit elmosta az eső. A megérkezésünk napján késő délután, bemelegítésként felmáztunk a kemping fölé magasodó hegyre. A felvételek másnap, a jégeső ellenére sikerrel megjárt *Misurina-tó* – *Auronzo mb.* – *Drei Zinnen körút* – *Drei Zinnen mb.* – *Tobliger Knoten-csúcs (2617 m)* – *Büllele Joch mb.* – *Lavaredo mb.* – *Auronzo mb.* útvonal **klettersteig** (via ferrata) részét mutatja.

A bejárt vidéken német és olasz nyelven vannak a feliratok, elnevezések. Amelyiket könnyebben tudtam megjegyezni, azt írtam le. Az elmaradt négy túrát pedig jövőre bepótoljuk.

Nagy Péter, KEE

A Lébényi Szent Jakab apostol templom

A győri egyházmegyében, Moson vármegyében állott a Szent Jakab apostol tiszteletére alapított apátság, amelynek emlékét ma is hirdeti a Lébény község közepén álló nagyszerű templom.

Alapítói Győr nembeli Pót, Csépán és Mór fia István comesek, akiknek II. András 1208-ban engedélyt adott, hogy a fekete barátoknak (monachi nigri) vagyis bencéseknek lébényi birtokukon monostort alapítsanak. Imre király 1200 körül a Győr-nembeli Saul kalocsai érsek érdemeiért unokaöccseinek: Pót, Csépán és Mór fia István comeseknek adományozta Lébényt. II. András 1208-ban megerősítette a comesek birtokadományait, amelyeket az általuk alapított Szent Jakab monostornak tettek. Ezek Moson, Veszprém, Zala és Somogy vármegyében feküdtek. 1229-ben Beke szerzetes Buze nevű szolgáját örök szabadságra emelte, és erről Leonardus apát a szerzetesi konvent hét tagjának a jelenlétében pecsétes biztonságlevelet állított ki. 1231-ben Lénárt apátnak Győrben udvarháza volt, amit Pót comestől kapott. 1262. augusztus 19-én IV. Béla Lébényben adott ki oklevelet, és a következő évben a monostor kegyuraságát, amelyet korábban Lőrinc étekgógmesternek juttatott, visszaadta a Győr-nembeli Konrádnak. 1267-től a lébényi Szent Margit plébániatemplomot is említik. A 14-15. században az apátság birtokai veszendőbe mentek, ezért Mátyás király 1478-ban elrendelte tíz megnevezett birtok visszaadását, és felmentette az apátságot minden adózás alól. 1529-ben a Bécs ostromára felvonuló törökök a templomot felgyújtották, a hajó beomlott, a szerzetesek elszéledtek. 1540-ben Győri Mihály pannonthalmi főapátnak sikerült a rend részére visszaszereznie Lébényt, Miklós szerzetest kinevezte apátnak, de ez már csak cím volt. A szerzetesélet nem állt vissza az elhagyott monostorban. 1631-ben a győri jezsuiták kapták meg az apátság javadalmát kollégiumuk fenntartására.

A finoman faragott kövekből épített remek román stílusú templom viszonylag épen maradt ránk. A bazilikális, ikertornyos, háromhajós épületet pompás, bélétes nyugati és déli kapu ékesíti. A hajók félkörös záródásúak. A beomlott boltozatot valószínűleg a jezsuiták pótolták dongaboltozattal. A déli kapu a ma már elenyészett keresztfolyosóra nyílt.

Orbán Imre, MKE

Díszesen faragott kapuzat

A templom látképe

Rila – Pirin túra

Az augusztusi fő programunk a **bulgáriai Rila- és Pirin-hegységek** (részleges) bejárása volt, túlnyomórészt a 2100 – 2500 m magasságú gerinceken.

A **Rila** nagy kiterjedésű, gerinceinek elhelyezkedése meglehetősen kusza. Itt található az egész Balkán-félsziget legmagasabb csúcsa: a **Muszala** (2925 m). A hegységet alkotó kőzet főként gránit, különféle kristályos palák és gneisz. A hegyvonulatokat mély völgyek választják el egymástól, ezeket a hajdani gleccserek csiszolták, alakították. A völgyek felső részén – úgy 2100 m magasságban – tengerszemek alakultak ki, amelyek a hegység egyik fő látványosságai.

A **Pirin** kisebb kiterjedésű, főgerince markánsabb, észak-dél irányú. A hegység északi része kristályosodott mészkő, vagyis **márvány**, itt a gerinc átlagos magassága 2500 m fölött van. Éles, csipkézett hegyvonulatok jellemzik, víz csak az alacsonyabb régiókban van, nehezebben járható, mint a **Rila**. Legmagasabb csúcsa a **Vibren** (2914 m). Mindkét hegység éghajlata magashegységi jellegű.

Vámos László, PKE

